

Wolffensperger

Gerrit Jan Wolffensperger (Amsterdam, 1944) is een voormalig politicus en omroepbestuurder. Na de studies economie en rechten was hij onder meer juridisch commentator van *de Volkskrant* en fotograaf. Van 1986 tot 1997 was hij Tweede Kamerlid namens D66, de laatste drie jaar als fractievoorzitter. Wolffensperger woont met zijn vrouw in Amsterdam.

Foto Laila Schoots

INTERVIEW Gerrit Jan Wolffensperger verzwieeg liever dat hij zoon is van verzetsheld

Nu heeft ex-politicus D66 meegewerkt aan documentaire over zijn vader Gerrit Jan van der Veen

Mijn moeder drukte me op het hart dat ik niet van de daken mocht schreeuwen dat ik de zoon ben van Gerrit Jan van der Veen', zegt Gerrit Jan Wolffensperger. 'Terwijl ik op de Gerrit van der Veenstraat naar school ging.'

Wolffensperger is het kind voortgekomen uit de relatie tussen Guusje Rübsaam en Gerrit van der Veen, een van de leiders van het Nederlandse verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Van der Veen, die getrouwd was met Louise van der Chijs, werd in 1944 in de Kennemerduinen door de Duitsers gefusilleerd. Twee maanden later werd Wolffensperger geboren. 'Mijn vader was voor mij een mythe in plaats van een mens', zegt Wolffensperger (74), thuis in Amsterdam.

Tot zijn 70ste heeft Wolffensperger, die de achternaam van zijn stiefvader draagt, zich 'spastisch afgehouden' van de rol van zijn vader in de Tweede Wereldoorlog. Dat veranderde nadat hij was benaderd door documentairemakers Anita van Ommeren en Pauline Senn. 'Zij vonden het vreemd dat er geen documentaire over mijn vader bestond. Toen dacht ik: ja, da's waar.' Wolffensperger verleende zijn medewerking aan *Gerrit van der Veen*, de documentaire die 4 mei op NPO 2 wordt uitgezonden.

Van der Veen (1902-1944) was beeldhouwer en raakte in die hoedanigheid betrokken bij het verzet. Hij weigerde lid te worden van de Kultuurkamer, een door de Duitsers opgezet instituut dat ten dienste stond

Verzetsman Gerrit Jan van der Veen

Foto Privé-archief

'Ik wilde niet de indruk wekken dat ik mijn status aan iemand anders ontleende'

van nationaal-socialistische propaganda.

De belangrijkste daad van zijn vader, zegt Wolffensperger, was het opzetten van de Persoonsbewijzen-centrale in 1942. Deze organisatie vervalste 80 duizend persoonsbewijzen voor onderduikers. De juiste persoonsgegevens waren echter nog steeds te vinden in centrale bevolkingsregisters. Om die informatie te vernietigen stak een verzetsgroep onder leiding van Van der Veen op 27 maart 1943 het Amsterdamse bevolkingsregister in brand.

De verzetsgroep vertrok vanaf de Prinsengracht, vanuit het huis van Guusje Rübsaam, Wolffenspergers moeder. 'Zij merkte dat ze de lonten waren vergeten. Vervolgens heeft ze die in haar fietstas geflikkerd en is ze hard achter het groepje aan gefietst. Mijn moeder was ook zeer dapper.'

Op 2 mei 1944 ging het mis. Om vrienden te bevrijden pleegde Van der Veen een overval op het Huis van Bewaring aan de Weteringschans in Amsterdam. Hij werd daarbij in zijn rug geschoten, met een dwarslaesie

tot gevolg. Vrienden sleepten hem nog naar een onderduikadres, waar hij een paar dagen later door de Sicherheitsdienst werd gearresteerd. Wolffensperger: 'Waarschijnlijk heeft iemand in de gevangenis hem verraden.' Op 10 mei werd Van der Veen gefusilleerd.

Waarom wilde Wolffensperger niets weten van de heldendaden van zijn vader? 'Ik wilde niet terugkijken, maar vooruit! Mijn eigen carrière vormgeven. Toen ik zelf in de publiciteit kwam, als wethouder van Amsterdam en fractievoorzitter van D66, wilde ik niet de indruk wekken dat ik die status aan iemand anders ontleende.'

Toen Wolffensperger in 1983 als locoburgemeester van Amsterdam een toespraak gaf ter nagedachtenis aan

de aanslag op het Amsterdamse bevolkingsregister, hield hij een 'vurige toespraak' over de leden van het verzet die daarvoor verantwoordelijk waren. 'Ik ben erin geslaagd de naam van mijn vader daarbij niet te noemen.'

Ook boosheid heeft een rol gespeeld, zegt Wolffensperger. 'Mijn twee halfzusjes, uit het huwelijk van mijn vader en Louise van der Chijs, waren echt boos. 'Een held, mooi, maar daar schieten wij niets mee op. Hij heeft ons in de steek gelaten', zeiden zij. Die boosheid deel ik niet, omdat ik hem nooit heb gekend. Ik baalde wel dat ik altijd hoorde over die mythische figuur Gerrit van der Veen die ik godverdomme nooit gekend of aangeraakt hebt. En ik zou

willen weten wat hij ervan zou hebben gevonden wat ik gedaan heb in dit leven.'

Van der Veen hield ernstig rekening met het noodlot, zo blijkt uit een brief waarin hij Wolffensperger erkent als zijn zoon, voor het geval dat hem iets overkomt.

Dat bleek zo te zijn. Op de dag van zijn executie schreef Van der Veen nog een brief, ditmaal vanuit zijn cel aan zijn vrouw Louise. 'Ik ben heel rustig', schreef hij daarin. 'Ik heb altijd geweten wat ik waagde, en mag mij dus niet beklagen. Maar ik vind het wel jammer.'

2doc: Gerrit van der Veen is op 4 mei om 18.55 uur te zien bij Omroep Max op NPO 2.

KORT

POËZIE

Australische dichter Les Murray overleden

Van postmodernisme moest de grote Australische dichter en Nobelprijskandidaat Les Murray weinig weten. Dat zou poëzie minder toegankelijk maken, en voor exclusief elitair gebruik was het genre niet bedoeld. Op 29 april is 'Australia's Bush Bard' gestorven op 80-jarige leeftijd, in Nieuw-Zuid-Wales. Daar woonde hij in een met boeken volgestouwd huis in het gehucht dat hij eerde in de titel van zijn laatste bundel, *On Bunyah* (2015). In de ogen van Murray, die in 1962 katholiek werd, was de natuur bezielend en kon poëzie haar telkens weer tot bestaan zingen. In 2011 trad hij op tijdens Poetry International in Rotterdam en in 2013 verscheen een grote Murray-bloemlezing in het Nederlands, *De planken kathedraal*; inclusief de beroemde 'Budelah-Taree vakantieliederencyclus' (1977), verzen over zijn depressies en zwaarlijvigheid, en over varkens die zich tevreden wentelen in 'koele godenstront'. Les Murray was even geliefd bij belezen lezers als bij de boeren wier arbeid hij hoogachtte.

Arjan Peters

MEDIA

'Trump vertelde tienduizendste leugen'

Sinds zijn benoeming als president van de Verenigde Staten heeft Donald Trump meer dan tienduizend keer gelogen. Die mijlpaal is vrijdag bereikt, meldt *The Washington Post*. Fact-checkers van het dagblad houden een gedetailleerde database bij waarin alle uitingen van Trump tegen het licht worden gehouden. Volgens de krant neemt het aantal misleidende en onjuiste beweringen toe: voor de eerste vijfduizend leugens had de president 601 dagen nodig, voor de tweede vijfduizend 226. Elke keer dat Trump een onjuiste uitspraak herhaalt, telt *The Washington Post* die opnieuw mee.

FILM

Endgame in Nederland al goed voor 5,3 miljoen

De laatste film uit de *Avengers*-saga heeft in Nederland met 468.000 bezoekers al 5,3 miljoen euro omgezet. *Avengers: Endgame* overstijgt binnen vijf dagen de totale resultaten van *Avengers* (5,27 miljoen) en *Avengers: Age of Ultron* (5 miljoen), heeft Disney maandag gemeld. Met een openingsdag van 1,3 miljoen op woensdag, heeft *Endgame* het record behaald van hoogste 'box office' op één dag. Ook brak *Endgame* het record van het hoogste openingsweekend ooit.